

Kennisnotitie

Februari 2026

Hit-and-run-acties

Een fenomeenonderzoek naar de omvang, aard en impact van hit-and-run-acties, de profielen van de deelnemers en de kansen voor de aanpak

Joey Wolsink
Marjolein Nillessen
Henk Ferwerda

Bureau **Beke**

Inhoudsopgave

1	Achtergrond	3
1.1	Doelstelling	4
1.2	Onderzoeksvraag	4
1.3	Onderzoeksmethoden	4
2	Kenmerken van (deelnemers aan) hit-and-run-acties	6
2.1	Het fenomeen hit-and-run-acties	6
2.2	De deelnemers aan hit-and-run-acties	9
2.3	Omvang van hit-and-run-acties	13
2.4	Impact van hit-and-run-acties	13
3	Aanpak van hit-and-run-acties	15
3.1	Instroom in problematische supportersgroepen voorkomen	15
3.2	Het kader voetbalgerelateerd geweld	16
3.3	De rol van het OM	17
3.4	Bestuursrecht en het stapelen van straffen	17
	Geraadpleegde bronnen	18
	Bijlagen	
	Bijlage 1 – Itemlijst voor de interviews met VC's	20
	Bijlage 2 – Belangrijkste resultaten ter toetsing in de aanvullende interviews	21
	Bijlage 3 – De onderzoeksmethoden	22
	Bijlage 4 – BVH-analyse; de incidenten per incidentcategorie (n=101)	24
	Bijlage 5 – Vijf casusreconstructies op basis van open bronnen	26

1 Achtergrond

In de jaren '10 van deze eeuw zijn met het beleidskader Voetbal en Veiligheid veel maatregelen getroffen om confrontaties tussen supportersgroepen in en rondom stadions te voorkomen. Voorbeelden van maatregelen zijn het opleggen van de combiregeling¹, het instellen van cameratoezicht en het plaatsen van verstevigd hekwerk. Door de maatregelen is de politie-inzet bij voetbalwedstrijden met ongeveer twintig procent afgenomen gedurende de seizoenen 2014-2015 tot en met 2018-2019. Het ongewenste neveneffect van de maatregelen is geweest dat confrontaties tussen supportersgroepen steeds vaker zijn gaan plaatsvinden buiten wedstrijd(dag)en om.²

Vechtafspraken

Een deel van dergelijke confrontaties is te typeren als een vechtafspraak, ook wel *arranged fights* of *20-20-fights* genoemd. Het is een georganiseerde confrontatie die vaak kort maar hevig is. Voorafgaand aan een vechtafspraak overleggen de leiders van de vechtgroepen onder andere op welke dag, op welk tijdstip en op welke locatie de confrontatie plaatsvindt. Vaak is dit op min of meer afgelegen locaties die buiten het gezichtsveld van anderen liggen, zoals parken, bossen, parkeerplaatsen en industrieterreinen. Tijdens het overleg wordt ook afgesproken met hoeveel personen iedere groep ter plaatse komt, welke onderscheidende kleding wordt gedragen, tot wanneer men elkaar mag belagen en dat er geen wapens gebruikt mogen worden.³

Onderlinge rivaliteit en spanningen tussen supportersgroepen vormen geen aanleiding voor het organiseren van een vechtafspraak. Integendeel: de deelnemers hebben vaak veel respect voor elkaar. De kick is een belangrijk motief om deel te nemen. Ook willen de deelnemers door een vechtafspraak de eer van hun stad en club hooghouden. De status van een vechtgroep wordt beïnvloed door meerdere factoren. De belangrijkste factor is het betrouwbaarheidsgehalte van de vechtgroep. Dit is afhankelijk van het kunnen mobiliseren van een groep, het daadwerkelijk ten tonele verschijnen en het niet schenden van de vooraf afgesproken spelregels.⁴

Hit-and-run als nieuw verschijnsel

In 2017 concludeerden Van Ham et al. dat er zich naast vechtafspraken ook een ander type confrontatie tussen supportersgroepen voordeed, namelijk hit-and-run-acties. De onderzoekers definieerden dit als acties waarbij een supportersgroep doelbewust een andere supportersgroep aanvalt op meer zichtbare plekken, zoals in een café of op een

1. Een combiregeling is een georganiseerde vervoersregeling voor uitsupporters. In plaats van dat zij zelfstandig naar een wedstrijd mogen afreizen, dienen zij verplicht plaats te nemen in een bus of trein. Dit worden ook wel een bus- of treincombi genoemd. Een andere combiregeling is de autocombi. Uitsupporters mogen dan met eigen auto's afreizen, maar dienen zich wel aan een specifieke route te houden. Ook moeten ze op een aangewezen locatie op die route hun wedstrijdkaart omwisselen.

2. Ferwerda et al., 2014; Wolsink et al., 2023.

3. Kerr & De Kock, 2002; Spaaij, 2008; Van Ham et al., 2017; Wolsink & Ferwerda, 2022.

4. Van Ham et al., 2017; Wolsink & Ferwerda, 2022.

station.⁵ Vijf jaar later hebben Wolsink en Ferwerda 21 politiefunctionarissen geïnterviewd. Ieder van hen had kennis over vechtgroepen. Zij gaven aan dat het aantal hit-and-run-acties aan het toenemen was. De toename was zelfs dusdanig dat ze daar – naar eigen zeggen – meer last van ondervonden en zorgen over hadden dan van vechtafspraken. Deze politiefunctionarissen omschreven hit-and-run-acties als aanvallen waar geen afspraak aan ten grondslag ligt en die gericht zijn op een onwetende tegenstander. Men sprak daarom over ‘eenzijdig’ geweld.⁶

1.1 Doelstelling

Het ontbreekt aan gefundeerd onderzoek naar het fenomeen hit-and-run-acties. Het doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te maken wat de kenmerken van (deelnemers aan) hit-and-run-acties zijn, hoe vaak het fenomeen voorkomt en wat de impact ervan is. De onderzoeksbevindingen moeten resulteren in handelingsperspectieven voor de politie.

1.2 Onderzoeksvraag

Vanuit de doelstelling is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

*Wat kenmerkt (deelnemers aan) hit-and-run-acties
en hoe kan het fenomeen worden tegengegaan?*

Uit deze onderzoeksvraag komen meerdere deelvragen voort:

- Wat zijn de kenmerken van hit-and-run-acties?
- Wat is de omvang van het fenomeen hit-and-run-acties?
- Hoe onderscheiden hit-and-run-acties zich van andere voetbalgerelateerde geweldsvormen?
- Wat is het profiel van deelnemers aan hit-and-run-acties?
- Wat is de impact van hit-and-run-acties op (de veiligheid van) slachtoffers en omstanders?
- Waar liggen kansen om de aanpak van hit-and-run-acties te verbeteren?

1.3 Onderzoeksmethoden

Om de onderzoeksvraag en deelvragen te beantwoorden, zijn meerdere onderzoeksactiviteiten uitgevoerd:

- *Deskresearch* – er is gezocht naar relevante wetenschappelijke literatuur over voetbalgerelateerde geweldsfenomenen;

5. Van Ham et al., 2017.

6. Wolsink & Ferwerda, 2022.

- *Media-analyse* – in mediaberichten is gezocht naar voetbalgerelateerde geweldsincidenten in de periode 1 juli 2018 tot en met 30 juni 2023. Op basis hiervan hebben 29 politionele voetbalcoördinatoren (VC's) een Excel-bestand ontvangen met de incidenten waar supporters van “hun” Betaald Voetbal Organisatie (BVO) bij betrokken waren. Aan de VC's is gevraagd om te controleren welke incidenten zij als hit-and-run-acties categoriseren. We hebben van 17 VC's een reactie ontvangen, resulterend in een lijst met 24 hit-and-run-acties;
- *Casusreconstructie* – van de 24 hit-and-run-acties zijn 5 acties geselecteerd om als casus te reconstrueren. Elke casusreconstructie bestond uit een openbronnenonderzoek en uit interviews met betrokken VC's. De casus zijn geselecteerd omdat ze inzicht boden in supporters van zowel grotere als kleinere BVO's, waarvan een deel uitkomt in de Eredivisie en een deel in de Keuken Kampioen Divisie. In totaal zijn in 5 gesprekken 6 VC's gesproken die hun werkzaamheden verrichten bij 5 BVO's. Aan de hand van de casus is in de gesprekken gesproken over de kenmerken van hit-and-run-acties, het profiel van de deelnemers, de impact van dergelijke acties en mogelijkheden om het fenomeen tegen te gaan (zie Bijlage 1 voor de itemlijst);
- *BVH-analyse* – aan de 6 gesproken VC's is gevraagd of zij weten wie hebben deelgenomen aan de hit-and-run-acties. Dit was voor 2 VC's het geval, wat resulteerde in een lijst van 26 unieke personen. Met toestemming van het College van procureurs-generaal is achterhaald of, en zo ja waarvoor, de 26 personen in de afgelopen 5 jaar geregistreerd staan in het politiesysteem (in de Basisvoorziening Handhaving);
- *Aanvullende interviews* – ter verificatie zijn de belangrijkste resultaten uit de voorgaande onderzoeksactiviteiten (zie Bijlage 2) tijdens 8 (groeps)interviews voorgelegd aan 16 professionals. Het betreft onder andere 8 VC's, waarvan 7 nog niet eerder waren gesproken in het kader van dit onderzoek. De andere 8 professionals werken bij het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV; n=1), de Koninklijke Nederlandse Voetbalsbond (KNVB; n=3), het Openbaar Ministerie (OM; n=1) en gemeenten (n=3). Zij hebben allemaal het dossier 'voetbal' in hun portefeuille.

Een uitgebreide toelichting van de onderzoeksactiviteiten is opgenomen in Bijlage 3. In het vervolg van deze kennisnotitie staan vier onderwerpen centraal: de kenmerken, omvang, impact en aanpak van hit-and-run-acties.

2 Kenmerken van (deelnemers aan) hit-and-run-acties

In het hiernavolgende staan we eerst stil bij de kenmerken van het fenomeen hit-and-run-acties. Daarna zoomen we in op kenmerken van de deelnemers.

2.1 Het fenomeen hit-and-run-acties

In het eerder aangehaalde onderzoek door Wolsink en Ferwerda (2022) staat beschreven dat een hit-and-run-actie een confrontatie is tussen supportersgroepen die niet van tevoren is afgesproken. Daarmee is het een aanval die gericht is op een onwetende tegenstander en is er sprake van ‘eenzijdig’ geweld.⁷ In dit onderzoek bevestigt de overgrote meerderheid van de gesproken professionals dit. Volgens hen is een hit-and-run-actie een aanval waarbij de aanvallende partij de andere partij verrast c.q. overrompelt. Enkele professionals geven aan dat er voorafgaand aan een hit-and-run-actie wel enige vorm van contact kan zijn tussen beide supportersgroepen, bijvoorbeeld om te controleren of een supportersgroep zich wel op de desbetreffende locatie bevindt.

De professionals zeggen dat de achterliggende reden voor een hit-and-run-actie een incident uit het verleden is. Supporters die zich misdragen tegen supporters en/of spelers van een andere club, het bekladden van een ander voetbalstadion of het in brand steken van het supportershome van anderen zijn enkele voorbeelden van incidenten. Dergelijke incidenten zijn belangrijke voorspellers voor toekomstige hit-and-run-acties, aldus professionals. Daarmee is een hit-and-run-actie in hun ogen een vergeldingsactie. Andere professionals stellen dat een eerder incident niet altijd ten grondslag hoeft te liggen aan een hit-and-run-actie. Het kan ook door onvrede komen. Bijvoorbeeld omdat de ene groep supporters een andere groep supporters meermaals heeft uitgenodigd voor een vechtafspraak, maar een reactie telkens uitblijft.

Een minderheid van de professionals stelt dat hit-and-run-acties ook in of rondom voetbalstadions kunnen plaatsvinden. Deze zijn niet gepland en georganiseerd; het moment bepaalt of de supporters een aanval willen en kunnen uitvoeren. Hier is voldoende mankracht voor nodig. Het valt op dat deze professionals allen werken bij kleinere BVO's. Het overgrote deel van de professionals vindt dat hit-and-run-acties enkel buiten de omgeving van voetbalstadions plaatsvinden. Vooral horecagelegenheden, zoals kroegen en cafés, zijn volgens hen veelvoorkomende locaties. Een reden die zij geven waarom incidenten in en rondom stadions geen hit-and-run-acties zijn, is omdat dit vaak emotiegedreven confrontaties zijn. Zo kan de uitslag van een wedstrijd tegenvallen of provoceren de supporters van de tegenpartij. In die gevallen ligt er geen incident uit het verleden ten grondslag aan de confrontatie. Een andere genoemde reden is dat de emotiegedreven confrontaties in en rondom voetbalstadions vaak uitmonden in massagestuurde rellen; een deel van de massa laat zich meeslepen door de confrontatie en gaat er ook aan deelnemen. In die gevallen ontbreekt het aan voorbereiding en organisatie. De derde gegeven reden hangt samen met de mate waarin veiligheidspartners zich voorbereiden op een

7. Wolsink & Ferwerda, 2022; Wolsink et al., 2023.

incident. In het geval van incidenten in en rondom stadions zijn de veiligheidspartners zich bewust van alle risico's en is men geprepareerd om te handelen bij incidenten. In het geval van hit-and-run-acties worden de veiligheidspartners vaak overvallen door het incident en is men hier niet op voorbereid.

Reflectie door de onderzoekers

In 2009 hebben Van Leiden et al.⁸ drie typen ordeverstoringen onderscheiden:

- Afspraakgestuurde rellen zijn confrontaties die bewust gepland of afgesproken worden. Het betreft georganiseerde rellen tussen twee of meer rivaliserende partijen. Vaak worden locaties gekozen waarvan wordt ingeschat dat het toezicht en de pakkans minimaal zijn;
- Massagestuurde rellen vinden plaats op locaties waar massa's mensen aanwezig zijn. Daar kunnen groepen mensen met elkaar of met (toezichthoudende) autoriteiten in conflict raken. Dit kan uitmonden in een grootschalige openbare-ordeverstoring. Een aanzienlijk deel van de escalatie komt door het meeslepende effect van de aanwezige massa. De massa is daarmee de primaire voedingsbodem voor dit type ordeverstoring;
- Incidentgestuurde rellen zijn minder voorzienbaar en zijn moeilijker om op te anticiperen. Vaak vinden deze plaats in wijken en buurten waar al enige tijd spanning en onvrede heerst. De druppel die de emmer doet overlopen, betreft een (ingrijpende) gebeurtenis of incident. In de ogen van de relschoppers is het gezag hiervan (in)direct de 'veroorzaker'; hier richt men zich op tijdens de ordeverstoring. Tijdens de ordeverstoring komt de spanning en onvrede tot uiting. De groep relschoppers groeit vaak in korte tijd tot grote omvang; het heeft onder andere een aanzuigende werking op 'bewuste relschoppers'.

De eerder gegeven beschrijving van vechtafspraken maakt duidelijk dat dergelijke confrontaties te typeren zijn als afspraakgestuurde rellen. Voor de incidenten in en rondom stadions geldt dat het massagestuurde rellen zijn. De fenomeenbeschrijving van hit-and-run-acties vertoont overeenkomsten met incidentgestuurde rellen. Een incident uit het verleden maakt namelijk dat supporters zich mobiliseren om andere supporters te verrassen door een eenzijdige vergeldingsactie uit te voeren. Het verschil met de typering van Van Leiden et al. is dat bij hit-and-run-acties het gezag niet (in)direct als de veroorzaker wordt gezien. Al met al kunnen hit-and-run-acties gezien worden als een subtype van incidentgestuurde rellen.

Een hit-and-run-actie vereist volgens professionals voorbereiding en organiserend vermogen. Het moet de aanvallende partij duidelijk zijn waar de tegenpartij zich regelmatig bevindt, maar ook met hoeveel personen zij daar waarschijnlijk zijn op het uitgekozen moment van de hit-and-run-actie. Om dit duidelijk te krijgen, zit er vaak enige tijd tussen

8. Van Leiden et al., 2009.

het achterliggende incident en de uiteindelijke hit-and-run-actie. Op de dag van de hit-and-run-actie zet de aanvallende partij regelmatig een spotter in. De spotter controleert of de tegenpartij op de verwachte locatie is met het aantal verwachte personen. Zo doende stelt men vast of het plan uitvoerbaar is.

Het uiteindelijke doel van een hit-and-run-actie is om in een korte tijdsperiode zoveel mogelijk schade aan te richten en de locatie daarna snel te verlaten, aldus professionals. Niet zelden wordt een voorwerp (zoals een vlag van de andere supportersgroep) meegenomen als bewijs en trofee. Door het plegen van hit-and-run-acties zetten de deelnemers zich binnen het fanatieke supporterslandschap op de kaart en trachten ze landelijke status te vergaren.

Eerder onderzoek concludeerde al dat er geen spelregels gelden tijdens hit-and-run-acties. Dit heeft onder andere tot gevolg dat wapens gebruikt (kunnen) worden.⁹ Professionals beamen dat wapens gebruikt worden bij hit-and-run-acties. Ondanks de grondige voorbereiding en continue risico-inschatting blijft er namelijk altijd een bepaalde mate van onzekerheid bestaan. Die onzekerheid komt vooral voort uit de vraag hoeveel weerstand te verwachten valt. Zo kan het zijn dat de tegenpartij toch met meer personen aanwezig is en/of op de betreffende locatie over wapens beschikt. Het doel om te overrompelen komt daarbij in het geding. De onzekerheid maakt dat de aanvallende partij vaak wapens meeneemt om in te kunnen spelen op mogelijke verrassingen. Dit kenmerkt een groot verschil met het fenomeen vechtafspraken. Waar bij vechtafspraken namelijk afspraken worden gemaakt over wat wel en niet is toegestaan tijdens de confrontatie, ontbreekt het tijdens hit-and-run-acties aan zulke afspraken.

Reflectie door de onderzoekers; de definitie van een hit-and-run-actie

Op basis van het voorgaande komen we tot een viertal factoren die confrontaties tussen supporters definiëren als hit-and-run-acties, namelijk:

- het is een vergeldingsactie. In het verleden is er iets gebeurd tussen beide supportersgroepen, waardoor één supportersgroep besluit de ander aan te vallen;
- het is een eenzijdige actie. Er liggen geen afspraken aan ten grondslag, waardoor de aangevallen partij voorafgaand aan een hit-and-run-actie niet weet dat er iets staat te gebeuren. Hierdoor wordt de aangevallen partij overrompeld/verrast door de aanvallende partij;
- het vergt voorbereiding en organiserend vermogen. Zo moet ten eerste bekend zijn waar de aan te vallen groep zich bevindt en hoe groot deze groep op dat moment is. Vervolgens is het noodzakelijk om een groep te formeren die ter plaatse kan gaan en op sterkte is om te overwinnen;
- het ontbreekt aan (ongeschreven) regels. Dit zorgt er onder andere voor dat er ook wapens gebruikt (kunnen) worden.

9. Wolsink & Ferwerda, 2022; Wolsink et al., 2023.

2.2 De deelnemers aan hit-and-run-acties

Hierna staan kenmerken van de deelnemers aan hit-and-run-acties centraal. Eerst wordt beschreven welke typen deelnemers te onderscheiden zijn. Daarna schetsen we de professionaliseringsslag die deelnemers hebben gemaakt, de kleding die ze dragen tijdens hit-and-run-acties en de mate waarin ze bekend zijn bij politie.

Type deelnemers

Volgens professionals bestaat de groep deelnemers aan hit-and-run-acties uit een gemeleerd gezelschap. Er is altijd een vaste kern die bestaat uit een of meerdere leiders. Deze leiders behoren vaak tot een problematische supportersgroep.¹⁰ Volgens professionals sturen leiders kort voor een hit-and-run-actie een bericht rond – vaak in besloten apgroepen – en vragen ze personen om deel te nemen. Door deze manier van werven, houden ze het aantal personen dat afweert van een aanstaande hit-and-run-actie relatief klein. Tijdens de hit-and-run-actie houden de leiders afstand en controleren ze of de anderen actief deelnemen en niet wegrennen.

De meeste deelnemers aan hit-and-run-acties zijn relatief jonge mannen. Zij dienen als extra mankracht. De kracht van een hit-and-run-actie zit namelijk in de massaliteit; de kwantiteit. Dit is een ander groot verschil met het fenomeen vechtafspraken. Bij vechtafspraken geeft immers niet kwantiteit de doorslag, maar de vechtkwaliteiten van het geringe aantal deelnemers.

De relatief jonge mannen nemen deel aan hit-and-run-acties om zich te bewijzen aan de leidinggevende personen. Zo trachten ze onderdeel te worden van een problematische supportersgroep. Hiermee dienen hit-and-run-acties als een soort selectieproces. Ditzelfde resultaat stond in de eerdere onderzoeken van Wolsink en Ferwerda¹¹ en Wolsink et al.¹² beschreven. Om zich te bewijzen worden de relatief jonge mannen ook op andere momenten voor andersoortige klussen ingezet, aldus professionals. Een gegeven voorbeeld is het gooien van stenen naar de politie.

Een klein deel van de jonge deelnemers maakt al onderdeel uit van een problematische supportersgroep. Volgens het merendeel van de gesproken professionals zijn ze geen onderdeel van een vechtgroep. Hiervoor zijn de jonge deelnemers niet bedreven genoeg in het vechten. Van de oudere deelnemers aan hit-and-run-acties is een aantal wel onderdeel van de vechtgroep. Zij zijn beter getraind en beter in vechten dan de andere deelnemers aan hit-and-run-acties. Enkele professionals uiten hun zorgen over de betrokkenheid van deze vechters en de potentiële gevolgen daarvan.

De meningen van professionals verschillen in hoeverre ultra's¹³ betrokken zijn bij hit-and-run-acties. Waar sommigen zeggen dat ultra's interesse hebben in hit-and-run-acties

10. Degenen die tot problematische supportersgroepen behoren, worden door professionals uit de voetbal-keten vaak "doelgroep(ers)" genoemd.

11. 2022.

12. 2023.

13. Ultra's hebben een grote liefde voor hun club. Zij willen hun club steunen zonder restricties van de politie, politiek en bestuurders van hun club. Ze zorgen voor sfeer(acties) in het stadion en zijn onder meer groot voorstander van vuurwerk in het stadion.

omdat ze zich zodoende kunnen bewijzen, zegt een ander dat betrokkenheid van ultra's bij hit-and-run-acties niet tot zelden voorkomt. Reden hiervan is dat zij in het stadion willen zijn tijdens wedstrijden en daarom betrokkenheid bij onder andere hit-and-run-acties mijden. Zij lopen hiermee immers meer risico op een stadionverbod, in het geval ze herkend worden.

Professionalisering

Volgens professionals hebben de deelnemers aan hit-and-run-acties zich in de afgelopen jaren geprofessionaliseerd. Dit bemoeilijkt de informatiepositie van de politie. Zo wisselen ze regelmatig van afgeschermdde appgroepen. Ook delen ze weinig informatie via sociale media. Als dat wel gebeurt, verwijderen ze de informatie vaak weer snel. Wanneer een hit-and-run-actie gepland staat, wordt in de afgeschermdde appgroepen relatief weinig informatie gedeeld. Vaak krijgen de deelnemers pas laat of zelfs helemaal niet te horen waar de aanval plaats gaat vinden. Als ze vertrekken, laten ze vaak hun mobiele telefoons achter en mijden ze de ANPR-camera's. Ze weten immers waar die camera's staan. Ook hanteren ze contrastrategieën om de politie op het verkeerde been te zetten. Zo is het wel eens voorgekomen dat enkele personen met de telefoons van alle deelnemers naar een locatie in Nederland reden, terwijl de feitelijke hit-and-run-actie elders plaatsvond.

Kleding en uitingvormen

Eerder is aangegeven dat hit-and-run-acties zich met name voordoen op openbare locaties, zoals in kroegen en cafés. Dit zijn locaties waar vaak camera's hangen en/of omstanders zijn. Om herkenning te voorkomen, dragen deelnemers aan hit-and-run-acties vaak dezelfde kleding. Ze dragen vaak zwarte kleding en capuchons of gezichtsbedekkende kleding (denk aan bivakmutsen).

Op de kleding die deelnemers dragen, staat veelal geen referentie naar het lidmaatschap van een problematische supportersgroep. De belangrijkste reden is dat veel deelnemers aan hit-and-run-acties (nog) niet tot een problematische supportersgroep behoren. Daarnaast vormen de deelnemers aan hit-and-run-acties een gemêleerd gezelschap die geen eenduidige problematische supportersgroep vormen. Dit is bijvoorbeeld wel het geval voor de relatief kleine vechtgroepen die deelnemen aan vechtafspraken.

Door zich te bewijzen tijdens hit-and-run-acties kan het volgens professionals wel zo zijn dat deelnemers onderdeel worden van een problematische supportersgroep. Vanaf dat moment "mogen" zij de bijbehorende kleding met uitingvormen gaan dragen.

Bekendheid bij de politie

De gesproken professionals zijn van mening dat de meeste deelnemers aan hit-and-run-acties niet tot weinig bekend zijn bij de politie. Als ze voorkomen in de politiesystemen is het volgens hen vanwege openbare orde-incidenten rondom voetbalwedstrijden, of omdat ze buiten het voetbal lichte criminaliteit plegen of gecontroleerd worden vanwege overlastgevend gedrag. Slechts een enkeling komt volgens de professionals op grote schaal voor in de politiesystemen, bijvoorbeeld vanwege betrokkenheid bij diverse soorten handel.

De BVH-analyse – die gebaseerd is op 26 deelnemers aan hit-and-run-acties – komt in grote lijnen overeen met het geschetste beeld door professionals. In de periode november 2019 tot en met november 2024 beschikken de 26 deelnemers allen ten minste over één BVH-registratie. In totaal staan ze 191 keer geregistreerd; gemiddeld 7 registraties per persoon. De gemiddelde leeftijd van de 26 deelnemers ten tijde van hun registraties is bijna 25 jaar; de jongste persoon is 17 jaar en de oudste 36 jaar.

Het blijkt dat deelnemers soms gezamenlijk geregistreerd staan. Hierdoor is er sprake van 101 unieke registraties waarin 25 van de 26 deelnemers als verdachte of betrokkene geregistreerd staan. De 101 unieke registraties hebben betrekking op 38 verschillende incidenten die tot 7 incidentcategorieën behoren (zie Bijlage 4 voor het totale overzicht). Bijna de helft van de 101 unieke registraties (48%) worden tot de incidentcategorie ‘Vernielingen en incidenten tegen de openbare orde’ gerekend. Ook het aantal ‘Geweldsincidenten’ komt met ruim een kwart (26%) relatief vaak voor als incidentcategorie. Binnen deze 2 incidentcategorieën komen 3 incidenten het meest voor: ‘Ruzie/Twist (zonder vervolg)’ (n=12), ‘Geluidshinder overig’ (n=10) en ‘Openlijke geweldpleging tegen personen’ (n=8). De incidenten waarvoor deelnemers aan hit-and-run-acties gezamenlijk geregistreerd staan, zijn ‘Openlijke geweldpleging tegen personen’ (n=4), ‘Vechtpartij (zonder vervolg)’, ‘Afsteken vuurwerk’, ‘Bedreiging’ en ‘Openlijke geweldpleging tegen goederen’ (allen n=1). De data maken het niet mogelijk om vast te stellen of dit voetbalgerelateerde of niet-voetbalgerelateerde incidenten zijn.

Tot slot zijn de 38 verschillende incidenten gecodeerd op basis van de strafdreiging en impact op het slachtoffer. Daaruit blijkt dat relatief weinig incidenten een grote strafdreiging en impact op het slachtoffer hebben. Dit is mogelijk ook de verklaring waarom de professionals aangeven dat de deelnemers niet tot weinig bekend zijn bij de politie. Ze komen dan wel voor in de politiesystemen, maar door hun gedrag vallen ze mogelijk minder op dan personen die gedrag vertonen met een grote strafdreiging en impact op slachtoffers.

Resumé

In onderstaande tabel vatten we samen wat de kenmerken van (deelnemers aan) het fenomeen hit-and-run-acties zijn. Ook trekken we een vergelijking met het fenomeen vechtafspraken.

Tabel 1 – De fenomenen hit-and-run-acties en vechtafspraken samengevat en vergeleken

	Hit-and-run-actie	Vechtafspraak
Omvang	Enkele per seizoen	Enkele tientallen per seizoen
Oorzaak van/Motief	Vergeldingsactie wegens een eerder incident	De kick en de status van de vechtgroep vergroten
Onderlinge rivaliteit/spanningen	Ja	Nee, niet per definitie
Weten beide partijen van het aanstaande incident?	Nee, eenzijdig. Overrompeling door het verrassingseffect	Ja, tweezijdig. Er ligt een afspraak aan ten grondslag
Incident gaat gepaard met een zekere mate van organisatie	Ja	Ja
Duur van het incident	Kort: meerdere minuten	Heel kort: hooguit 1 à 2 minuten
Locatie	Openbare ruimte: met name kroegen en cafés waar (in de omgeving) ook omstanders zijn	Openbare ruimte: afgelegen locaties zonder omstanders
Doelstelling	Zoveel mogelijk schade aanrichten	Het gevecht winnen
Type ordeverstoring	Subtype van incidentgestuurde rellen	Afspraakgestuurde rellen
Gelden (on)geschreven regels?	Nee	Ja
Aantal deelnemers	Tientallen; kwantiteit is doorslaggevend	Afgesproken aantallen, doorgaans tot een maximum van 20; kwaliteit van vechten is doorslaggevend
Gros van deelnemers is onderdeel van een problematische supportergroep	Nee	Ja
Dragen van kleding en uitingvormen die refereren aan het lidmaatschap van een problematische supportergroep	Nee	Ja

2.3 Omvang van hit-and-run-acties

Zoals gezegd is de aanleiding van dit onderzoek een conclusie uit het onderzoek van Wolsink en Ferwerda uit 2022. Geïnterviewde politiefunctionarissen gaven toentertijd aan dat het aantal hit-and-run-acties toenam en dat de politie daar meer last van ondervond dan van vechtafspraken.¹⁴ Om meer zicht te krijgen op de omvang van hit-and-run-acties is de media-analyse uitgevoerd. De media-analyse heeft in de periode 1 juli 2018 tot 1 juli 2023 in totaal 102 voetbalgerelateerde geweldsincidenten opgeleverd. Van dit aantal betreft het volgens 17 VC's 24 keer een hit-and-run-actie; gemiddeld 5 hit-and-run-acties per seizoen. In de interviews zijn de professionals ook gevraagd naar de omvang van het fenomeen. Vrijwel unaniem zeggen zij dat hit-and-run-acties op landelijk niveau weinig voorkomen. Een enkeling zegt dat hit-and-run-acties zich vaker voordoen in het buitenland, wanneer Nederlandse clubs Europese wedstrijden spelen.

Al met al komen de resultaten uit de media-analyse en interviews niet overeen met de geuite zorgen in 2022. De groei van het aantal hit-and-run-acties heeft zich niet doorgezet.¹⁵ Verklaringen hiervoor hangen volgens gesproken professionals samen met de aard van het fenomeen. Ten eerste is het noodzakelijk om veel man op de been te kunnen brengen; dit vraagt om een aanzienlijke achterban die je met een goede organisatie kunt mobiliseren. Ten tweede vergt het een professionele en grondige voorbereiding; duidelijk moet zijn waar de aan te vallen partij zich op het moment van de actie bevindt en met hoeveel personen zij zijn. Het kunnen voldoen aan deze twee randvoorwaarden is volgens professionals vooral voorbehouden aan de grotere BVO's in Nederland. In het verlengde hiervan zeggen enkele professionals ook dat de kleinere achterban van een kleinere BVO zelden zal overgaan tot het uitvoeren van een hit-and-run-actie op de grotere achterban van een grotere BVO. Dit is namelijk te risicovol met het oog op een eventuele vergeldingsactie.

2.4 Impact van hit-and-run-acties

De gesproken professionals in het onderzoek van Wolsink en Ferwerda gaven jaren geleden al aan zich zorgen te maken over het fenomeen hit-and-run-acties; niet omdat het vaak voorkomt maar wel vanwege de grote maatschappelijke impact van ieder incident. Hit-and-run-acties vinden plaats in de openbare ruimte en vormen een ernstige verstoring van de openbare orde, waardoor de gevaarsetting groot is. Het risico bestaat namelijk dat onschuldige burgers en ondernemers erbij betrokken raken of zelfs slachtoffer worden van het geweld. Hierbij refereert men niet alleen naar fysiek letsel, maar ook naar emotionele en materiële schade.

Om de impact van hit-and-run-acties concreter te maken, zijn door openbronnenonderzoek vijf hit-and-run-acties gereconstrueerd (zie Bijlage 5 voor uitgebreide beschrijvingen). Drie hebben zich voorgedaan in een café, een op een voetbalveld van een

14. Wolsink & Ferwerda, 2022.

15. Via Politie en Wetenschap hebben wij kennisgenomen van het feit dat door de geschetste ontwikkeling het fenomeen hit-and-run-acties geen prioriteit meer is voor de Nationale Politie, dus ook niet voor het CIV.

amateurvereniging en een in een parkeerplaats. Alle hit-and-run-acties gingen gepaard met grof geweld. In de cafés gooiden deelnemers met stenen, bierflessen, kratten, stoelen, fietsen, vuilnisbakken en vuurwerk. Dit deden ze niet alleen om elkaar te bekogelen, maar ook om de ramen van de cafés in te gooien. Ook is tijdens deze hit-and-run-acties inboedel vernield, onder meer door fakkels naar binnen te gooien.

Verder blijkt uit drie van de vijf casusreconstructies dat de incidenten tot gewonden hebben geleid; zij moesten medische hulp krijgen. Dit gold niet alleen voor personen die onderdeel waren van de vechtpartij, maar ook voor omstanders zoals een 112-fotograaf. Naast fysiek letsel hebben hit-and-run-acties ook impact gehad op de onveiligheidsgevoelens van omstanders. Dit geldt voor café-eigenaren, buurtbewoners en kinderen die nabij de locatie aan het voetballen waren. Deze kinderen en hun ouders hebben diezelfde avond nog nazorg gekregen.

Al met al bevestigt het openbronnenonderzoek de zorgen die professionals hebben geuit; hoewel het fenomeen niet vaak voorkomt, is de impact wel groot.

3 Aanpak van hit-and-run-acties

Deze kennisnotitie besluit met een aantal gedane suggesties om de aanpak van hit-and-run-acties – en breder van voetbalgerelateerd geweld – te verbeteren.

3.1 Instroom in problematische supportersgroepen voorkomen

Kenmerken van hit-and-run-acties – zoals de eenzijdigheid – en de heimelijke werkwijze van de deelnemers zorgen ervoor dat het voor de politie moeilijk is om tijdig te beschikken over informatie van een aanstaande hit-and-run-actie. Ook is het vaak moeilijk om na een hit-and-run-actie deelnemers te herkennen op basis van camerabeelden en getuigenissen. Ze kleden zich immers dusdanig dat het moeilijk is om herkenningen te doen. Het gros van de professionals is daarom van mening dat de aanpak van voetbalgerelateerd geweld – waartoe ook hit-and-run-acties worden gerekend – meer proactief moet worden en de focus meer op preventie moet komen te liggen. Dit om te voorkomen dat (jonge) supporters betrokken raken bij hit-and-run-acties en ze onderdeel worden van een problematische supportersgroep.

Om hierin te slagen, zal de informatiepositie van de politie moeten verbeteren. Het moet duidelijk worden welke problematische supportersgroepen er zijn, wie bij welke problematische supportersgroep hoort en wie interesse lijkt te hebben om hier onderdeel van uit te gaan maken. Naast de politie dienen ook veel BVO's het zicht op hun supporters te verbeteren, aldus enkele professionals. Dit is volgens hen doorslaggevend voor een succesvolle aanpak van voetbalgerelateerd geweld.

Voor het opbouwen van een betere informatiepositie is het volgens professionals belangrijk dat meer politionele voetbaleenheden aan relatieopbouw met supporters gaan doen. Een genoemde optie is het opnemen van jeugd- en/of wijkagenten in de voetbaleenheid, met affiniteit voor voetbal. Ook vinden professionals dat de politieorganisatie meer de samenwerking moet zoeken met externe partners, zoals het jongerenwerk of straathoekwerk. Dergelijke partijen zijn beter in staat om een vertrouwensband met jongeren op te bouwen en beschikken ook over informatie/signalen van jongeren. Door deze informatie uit te wisselen, biedt dat aanknopingspunten voor een passende aanpak.

Ook zullen veel BVO's meer aan relatieopbouw met supporters moeten doen, aldus professionals. Het goed positioneren van de Supporter Liaison Officers (SLO's) is hiervoor een genoemd verbeterpunt. Bij veel BVO's is het aantal SLO's namelijk te weinig, evenals het aantal uren dat SLO's op papier werken. Dit bemoeilijkt de relatieopbouw met de achterban.

Als de geschetste kansen niet benut gaan worden, blijft de politie in grote mate afhankelijk van de bronnen die het Team Openbare Orde Inlichtingen (TOOI) en het Team Criminele Inlichtingen (TCI) hebben. Echter, onvoldoende inzicht in welke supporters tot welke doelgroepen behoren biedt het TOOI ook onvoldoende aanknopingspunten om informatie in te winnen over personen. Überhaupt mag het TOOI geen informatie inwinnen over minderjarigen. Dit zijn ook verklaringen waarom een deel van de professionals ontevreden is over de rijkheid van de informatie van het TOOI.

3.2 Het kader voetbalgerelateerd geweld

In de gesprekken is er veel discussie gevoerd over wat voetbalgerelateerd geweld is. De professionals die werkzaam zijn bij de KNVB definiëren voetbalgerelateerd geweld als ongeregelde daden die zich in/rondom het stadion voordoen voorafgaand aan, tijdens of na een wedstrijd. Incidenten die zich elders en/of op een ander moment voordoen, vallen volgens hen in een groot grijs gebied. De KNVB zoekt in die gevallen naar haakjes die het voetbalgerelateerd kunnen maken. Professionals wijden ook uit over het standpunt van veel BVO's. Zij zeggen dat deze BVO's incidenten die zich elders en/of op een ander moment voordoen überhaupt niet als voetbalgerelateerd geweld beschouwen. Een voorbeeld van een hit-and-run-actie waar dit niet aan de orde is, is de confrontatie tussen supporters van Heracles Almelo en PEC Zwolle in Nijverdal op 2 november 2025. Daags na die confrontatie distantieert PEC Zwolle zich publiekelijk van het gedrag van de supporters (zie casus 5 in Bijlage 5 voor een uitgebreide beschrijving van de confrontatie).

De meerderheid van de professionals is kritisch op de zienswijze van de KNVB en veel BVO's. De aard van voetbalgerelateerd geweld is namelijk veranderd. Het doet zich steeds meer buiten stadions en buiten wedstrijddagen voor. Vechtafspraken en hit-and-run-acties zijn hier voorbeelden van. Personen die zich daar misdragen in naam van een club, krijgen nu vaak geen stadionverbod en kunnen de wedstrijden van hun club blijven bezoeken. Enkele professionals concretiseren enkele uitgangspunten die een incident in hun ogen voetbalgerelateerd maken:

- Uit naam van de club een andere groep aanvallen, waarbij de deelnemers ook in gezamenlijkheid naar voetbalwedstrijden van hun club gaan;
- Een incident op sociale media posten (en mogelijk laten zien wat je afhandig hebt gemaakt), om daarmee aan te tonen dat je uit naam van een club een andere groep hebt aangevallen;
- Gedurende een incident als groep iets roepen dat refereert naar een club, zoals "[BVO] hooligans";
- Kleding dragen waarmee wordt verwezen naar een problematische supportersgroep.

Het merendeel van de gesproken professionals vindt dat het kader voetbalgerelateerd geweld verruimd moet worden. In ieder geval moet volgens hen de voetbalketen – bestaande uit gemeenten, de KNVB, de politie en het OM – in gezamenlijkheid besluiten wat ze onder voetbalgerelateerd geweld gaan verstaan. In het geval het breder toegepast gaat worden, plaatsen enkele professionals wel een disclaimer. Een eventuele straf valt of staat dan nog steeds met de bewijslast, terwijl het hier nu al vaak aan schort. Dit heeft er geregeld toe geleid dat opgelegde stadionverboden door de KNVB in beroepszaken zijn teruggedraaid, aldus professionals.

3.3 De rol van het OM

Een deel van de professionals is van mening dat het OM in de regel een te passieve rol aanneemt op het voetbaldossier; uitzonderingen daargelaten. Volgens deze professionals worden veel zaken relatief snel afgedaan door het OM, zelfs als personen op beelden herkend worden. Volgens deze professionals lijkt het alsof het OM geen urgentie voelt bij en/of affiniteit heeft met het voetbaldossier. Hierdoor worden onvoldoende onderzoeken gedaan. De gesproken OM-medewerker herkent zich niet in het voorgaande. Hij heeft niet de ervaring dat voetbalofficiëren schromen om incidenten voetbalgerelateerd te maken en zaken te draaien.

3.4 Bestuursrecht en het stapelen van straffen

Meerdere professionals zien graag dat burgemeesters de mogelijkheid krijgen om voetbalgerelateerde incidenten door te melden aan de KNVB. Een ambtenaar vraagt zich af wat de meerwaarde hiervan is. De gemeente beschikt immers over dezelfde – zo niet minder – informatie dan de politie. Een andere ambtenaar onderschrijft dit, maar ziet wel mogelijkheden. Als de politie een kwalitatief goede bestuurlijke rapportage maakt waarin duidelijk staat wie bij een incident betrokken zijn geweest, kan een gemeente via het bestuursrecht vaak meer dan het OM via het strafrecht. Het bestuursrecht is namelijk minder veeleisend. Een voorbeeld van een bestuursrechtelijke maatregel is het opleggen van een last onder dwangsom (LOD).

Tot slot is het volgens een deel van de professionals kansrijk als in Nederland vaker ‘gestapeld’ gaat worden. Dit houdt in dat supporters die in de fout gaan, aangepakt worden vanuit het strafrecht, het bestuursrecht en daarbovenop een stadionverbod krijgen. Vooralsnog gebeurt dit onvoldoende volgens de professionals, terwijl je hier supporters het meest mee kan raken.

Geraadpleegde bronnen

Geraadpleegde literatuur

Ferwerda, H., Van Ham, T., Appelman, T., & Bremmers, B. (2014). *Raak geschoten? Een onderzoek naar de werkzaamheid van maatregelen tegen geweld en overlast rondom het betaald voetbal*. WODC/Bureau Beke.

Kerr, J.H., & De Kock, H. (2002). Aggression, violence, and the death of a Dutch soccer hooligan: a reversal theory explanation. *Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 28(1), 1-10.

Spaaij, R. (2008). *Hooligans, fans en fanatisme. Een internationale vergelijking van club- en supportersculturen*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Van Ham, T., Scholten, L., Lenders, A., & Ferwerda, H. (2017). *Vechten op afspraak. Inzicht in het fenomeen en input voor de ontwikkeling van een politiestrategie*. Programma Politie & Wetenschap/Bureau Beke.

Van Leiden, I., Arts, N., & Ferwerda, H. (2009). *Rellen om te relen. Een studie naar groot-schalige openbare-ordeverstoringen en notoire ordeverstooters*. Programma Politie & Wetenschap/Bureau Beke.

Wolsink, J., & Ferwerda, H. (2022). *Het fenomeen vechtafspraken: vier jaar later Onderzoek naar de profielen van de deelnemers, kenmerken van de vechtgroepen en – nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van – het fenomeen vechtafspraken*. Programma Politie & Wetenschap/Bureau Beke.

Wolsink, J., Van der Torre, E., Van Esseveldt, J., & Ferwerda, H. (2023). *Van voetbalrellen leren. Een onderzoek naar modern voetbalgeweld en de tekortkomingen van en kansen voor de aanpak*. Arnhem/Rotterdam: Bureau Beke/LokaleZaken.

Geraadpleegde krantenartikelen

1Zwolle (2024, 28 juni). [Opnieuw taakstraffen voor PEC-hooligans na aanval op Go Ahead Eagles café](#).

Algemeen Dagblad (2019a, 5 november). [Voetballers De Paasberg doen geen aangifte na aanval 30 'NEC-hooligans' tijdens training](#);

Algemeen Dagblad (2019b, 6 november). [Marcouch: Daders aanval op spelers tijdens training in beeld, 'idiot' dat club geen aangifte doet](#)

Algemeen Dagblad (2022a, 17 januari). [Rake klappen en grote paniek: sportende jeugd getuige van clash tussen harde kern Feyenoord en FC Utrecht](#)

Algemeen Dagblad (2022b, 16 april). [Twee mannen aangehouden na grote vechtpartij tussen harde kern Feyenoord en Utrecht in garage](#)

Algemeen Dagblad (2025, 3 november). [PEC Zwolle hekelt gedrag supporters na vernielingen bij café: 'Dit brengt de club in diskrediet'](#).

AT5 (2024, 8 december). [Ajax-fans vallen tijdens wedstrijd café in Alkmaar aan, drie aanhoudingen](#)

De Gelderlander (2019, 1 november). ['Nijmeegse hooligans' vallen Arnhemse voetballers aan tijdens training](#);

De Gelderlander (2025a, 10 april). [Nog vier Ajaxhooligans aangehouden voor aanvallen AZ-fans in café Alkmaar](#)

De Gelderlander (2025b, 2 november). [Veldslag tussen hooligans PEC Zwolle en Heracles: café kort en klein geslagen](#).

De Stentor (2024a, 4 februari). [Geen ruit meer heel bij Eagles-honk in Deventer: meerdere Zwollenaren aangehouden](#)

De Stentor (2024b, 4 februari). [Stenen, bierflessen en ijzeren staven: hoe hét Eagles-café binnen luttele minuten verandert in een slagveld](#);

De Stentor (2024c, 20 juni). ['Het is gelukt. Hele café kapot.' PEC-fans die supporterskroeg in Deventer bestormden, kwamen 'alleen iets verven'](#);

Hart van Nederland (2019, 1 november). [Arnhemse jeugdvoetballers op training aangevallen door hooligans](#).

Noordhollands Dagblad (2025, 22 mei). [Officier over geweld van Ajax-hooligans: 'Een geplande en laffe actie tegen supporters van AZ'](#)

NOS (2025a, 2 november). [Aanhangers Heracles en PEC slaags in café, vernielingen aangericht](#).

NOS (2025b, 5 november). [Veel steun voor vernield café Nijverdal, ook PEC-fans doneren](#).

NU (2024, 4 februari). [Café Go Ahead-fans vernield richting derby tegen PEC, vijf Zwollenaren opgepakt](#).

NU (2025a, 5 november). [Café in Nijverdal dat werd vernield door hooligans krijgt donaties PEC-fans](#).

NU (2025b, 3 november). [PEC Zwolle spreekt afschuw uit over aanval op café in Nijverdal](#).

Sportnieuws (2025, 2 november). [Droommiddag Heracles overschaduwd door aanval van PEC-supporters op café vol fans](#).

Voetbalnieuws (2025, 3 november). [PEC reageert fel op incidenten voor Heracles-duel: 'Mag het imago niet bepalen'](#).

Bijlage 1 – Itemlijst voor de interviews met VC's

- Wat is een hit-and-run-actie?
- Zijn hierin ontwikkelingen geweest?
- Door welke kenmerken is de casus een hit-and-run-actie?
- Beschrijving van de groep(en)/deelnemers
 - Aantal en leeftijdsrange
 - Achtergrondkenmerken (studenten, criminelen, werkenden etc)
 - Hiërarchie binnen de groep (leiders en deelnemers)
 - Samenstelling
 - Samenwerking met andere groepen in binnen- en buitenland
 - Rekrutering
 - Verwevenheid/Samenwerking met andere groeperingen
 - Werkwijze (voorbereiding, gevecht, afsluiting)
 - Gebruik wapens
 - Wet- en regelgeving/Normen en waarden binnen de groep
 - Utingsvormen (kleding, kleuren, tattoo's)
 - Overlap met de deelnemers aan vechtafspraken
 - Gedrag groep buiten hit-and-run-acties (verwevenheid met andere criminaliteitsvormen)
 - Politieke oriëntatie
 - Strategie van de politie bij kennis van een hit-and-run-actie
- Signalen voor een mogelijk aankomende hit-and-run-actie
 - Hoe duidt u het fenomeen in termen van ernst, en waarom?
 - Op welke signalen let de politie?
 - Hoe komen signalen binnen bij/tot de politie?
 - Lopen hit-and-run-acties parallel met het voetbalschema van clubs?

Bijlage 2 – Belangrijkste resultaten ter toetsing in de aanvullende interviews

- Uit de gesprekken hebben wij vier kenmerken van hit-and-run-acties gedestilleerd: vergeldingsactie, eenzijdige actie, een zekere mate van organisatie en een gebrek aan (ongeschreven) regels. Hoe beoordeelt u deze operationalisatie?
- Gesproken VC's wisselen van mening over waar hit-and-run-acties zich voordoen. Het ene deel vindt dat hit-and-run-acties vooral in horecagelegenheden plaatsvinden, zoals in cafés. Het andere deel vindt dat hit-and-run-acties zich ook in en rondom voetbalstadions kunnen voordoen. Hoe kijkt u daarnaar?
- Een belangrijke conclusie in het onderzoek naar vechtafspraken uit 2022 was dat de gesproken VC's op dat moment meer last ondervonden van hit-and-run-acties dan van vechtafspraken. Op basis van de respons op onze media-search en de interviews is de conclusie dat het niet (meer) zo'n groot probleem in Nederland is. Hoe kijken jullie daarnaar?
- Op basis van gereconstrueerde hit-and-run-acties en gesprekken met VC's is de conclusie dat de impact van hit-and-run-acties groot is. Wat is volgens u de impact van een hit-and-run-actie?
- Er is door VC's kritiek geuit op het kader voetbalgerelateerd geweld en de toepassing daarvan door partners. Zo zouden BVO's en de KNVB-incidenten te vaak niet als voetbalgerelateerd geweld aanmerken, waardoor kansen voor stadionverboden blijven liggen. Wat vindt u van die kritiek?
- Wat behoort volgens u tot het kader voetbalgerelateerd geweld?
- Omdat hit-and-run-acties in de openbare ruimte plaatsvinden, opperen VC's dat het prettig zou zijn als een burgemeester ook zaken door kan melden naar de KNVB. Ziet u daar ook kansen in?
- Voor de politie is het verzamelen van informatie over een aanstaande hit-and-run-actie erg moeilijk. Sommige VC's zeggen dat ze de juiste info nooit op tijd krijgen. Wat is er in de aanpak nodig om een hit-and-run-actie te voorkomen?
- Liggen er wat u betreft kansen op sociaalpreventief gebied?
- Wat is er nog meer nodig in de aanpak van hit-and-run-acties en voetbalgerelateerd geweld in brede zin?

Bijlage 3 – De onderzoeksmethoden

In deze bijlage lichten we de uitgevoerde onderzoeksactiviteiten uitgebreid toe.

Deskresearch

Aan de hand van (combinaties van) de zoektermen ‘voetbalgeweld’, ‘supportersgeweld’, ‘ordeverstoringen’, ‘vechtafspraken’ en ‘hit-and-run’ is via Google Scholar gezocht naar relevante wetenschappelijke literatuur over voetbalgerelateerde geweldsfenomenen. Op basis van het aantal resultaten is de conclusie dat hier in Nederland relatief weinig wetenschappelijk onderzoek naar is gedaan. De beschikbare onderzoeken zijn vaak door Bureau Beke uitgevoerd.

In de deskresearch beschrijven we welke ontwikkelingen zich sinds de jaren ‘10 hebben voorgedaan met betrekking tot voetbalgerelateerd geweld. Concreet schetsen we de fenomenen vechtafspraken en hit-and-run-acties, en komt het toegenomen aantal incidenten in en rondom voetbalstadions sinds de coronacrisis ter sprake. Het voorgaande wordt ingekaderd door ze te vergelijken met drie typen ordeverstoringen die Van Leiden, Arts en Ferwerda in 2009 onderscheidde: afspraak-, massa- en incidentgestuurde rellen.

Media-analyse

In het onderzoek dat Wolsink en Ferwerda in 2022 hebben uitgevoerd, hebben de gesproken politiefunctionarissen aangegeven op dat moment meer last te hebben van hit-and-run-acties dan van vechtafspraken. Om inzicht te krijgen in de omvang van het aantal hit-and-run-acties is via LexisNexis¹⁶ gezocht naar mediaberichten hieromtrent. Dit is gedaan met behulp van de combinatie van zoektermen “Voetbal AND Supporters AND Confrontatie” in de periode 1 juli 2018 t/m 30-06-2023. Dit duidt op de seizoenen 2018-2019 tot en met 2022-2023. Door de combinatie van zoektermen zochten we breed naar voetbalgerelateerd geweld. De zoekslag heeft geresulteerd in 1.591 mediaberichten waaruit 102 unieke incidenten gedestilleerd zijn. Vervolgens is gekeken hoeveel van deze unieke incidenten voldoen aan de omschrijving van hit-and-run-acties in het onderzoek van Wolsink en Ferwerda (2022): *Onverwachte aanvallen zonder voorafgaande afspraken en zonder spelregels, waarbij wapens gebruikt (kunnen) worden. Deze aanvallen kenmerken zich door de afwezigheid van massa’s die zich laten meeslepen en door het ontbreken van een onderliggend incident. Ze betreffen een aanval van één supportersgroep op een andere.*

Van de 102 unieke incidenten voldeden er 32 niet aan de omschrijving. Het waren bijvoorbeeld vechtafspraken, incidenten waarbij supporters hun onvrede uitten richting de eigen club en incidenten tijdens demonstraties waar supportersgroepen bij betrokken waren. Voor de overige 70 incidenten geldt dat het door de vaak beperkte mate van informatie in mediaberichten niet mogelijk was om vast te stellen of het daadwerkelijk hit-and-run-acties betrof.

16. LexisNexis geeft toegang tot meer dan 36.000 internationaal gerenommeerde nieuwsbronnen en zakelijke bronnen. De database bevat ruim 75 Nederlandse uitgevers, waaronder alle grote landelijke en regionale kranten en opiniebladen. In LexisNexis kan aan de hand van zoektermen gericht worden gezocht naar berichtgeving in landelijke en regionale dagbladen.

Daarom hebben wij politionele voetbalcoördinatoren (VC's) een Excel-bestand gestuurd met daarin de incidenten waar "hun" betaalvoetbalorganisatie (BVO) bij betrokken was. De VC's van in totaal 29 BVO's zijn benaderd. Aan hen is gevraagd de incidenten te controleren en aan te geven of het een hit-and-run-actie was. Ook hebben we gevraagd of we op basis van de media-analyse hit-and-run-acties hebben gemist en of de politie tijdens of na afloop van een hit-and-run-actie personen heeft herkend dan wel aangehouden. We hebben van 17 VC's een reactie ontvangen, resulterend in 24 hit-and-run-acties.

Interviews met politiefunctionarissen

Van de 24 hit-and-run-acties hebben wij er 5 geselecteerd om als casus te verdiepen. De keuze voor deze casus is gemaakt omdat we hierdoor kwamen te spreken over supporters van grotere en kleinere BVO's waarvan een deel in de Eredivisie uitkomt en een deel in de Keuken Kampioen Divisie. Door middel van openbronnenonderzoek hebben we geïnventariseerd wat al bekend is over de vijf casus, ter voorbereiding op het gesprek met de betreffende VC's. In totaal zijn in vijf gesprekken zes VC's gesproken die hun werkzaamheden verrichten bij vijf BVO's (zie Bijlage 1 voor de itemlijst). In de gesprekken is aan de hand van de casus nagegaan wat de kenmerken van een hit-and-run-actie zijn, wat het profiel is van degenen die aan hit-and-run-acties deelnemen, wat de impact is van hit-and-run-acties en waar kansen liggen om het fenomeen tegen te gaan.

BVH-analyse

Naar aanleiding van de interviews hebben we het fenomeen hit-and-run-acties geoperationaliseerd. De operationalisatie hebben we voorgelegd aan de zes gesproken VC's, met daarbij de vraag of de door hun genoemde incidenten dan blijven volstaan als hit-and-run-actie. Drie VC's zeggen dat dit het geval is. Aan hen hebben we gevraagd of zij weten wie hebben deelgenomen aan deze incidenten. Dit geldt voor twee VC's. Hier kwamen in totaal 26 unieke personen uit voort. Van deze personen hebben de voetbalcoördinatoren de voornamen, achternamen, geboortedata en burgerservicenummers (BSN's) doorgegeven aan de teamleider van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV).

Na toestemming te hebben aangevraagd bij het College van procureurs-generaal voor het mogen inzien van artikel 8 BVH-informatie, heeft Bureau Beke een data-uitvraag gedaan bij het CIV. Hierdoor hebben we inzicht gekregen hoeveel van de 26 personen in de afgelopen vijf jaar in de politiesystemen geregistreerd staan en waarvoor. Concreet kregen we informatie over de maatschappelijke klasse (MK-code; het type incident), de rol in de registratie, pleegdatum en pleegplaats. Verder ontvingen we enkele achtergrondkenmerken, namelijk het geslacht, de geboortedatum, woongemeente en eventuele gevaarclassificatie.

Focusgroepen

De belangrijkste resultaten uit de voorgaande onderzoeksactiviteiten (zie Bijlage 2) zijn in acht (groeps)interviews voorgelegd aan zestien professionals. Het betreft onder andere acht VC's, waarvan er zeven nog niet eerder waren gesproken voor dit onderzoek. De andere acht professionals werken bij het CIV (n=1), de KNVB (n=3), het Openbaar Ministerie (OM; n=1) en gemeenten (n=3). Voor hen geldt dat ze voetbal in hun portefeuille hebben. Zij hebben allemaal voetbal in hun portefeuille. Deze aanvullende interviews verhogen de validiteit van de onderzoeksresultaten.

Bijlage 4 – BVH-analyse; de incidenten per incidentcategorie (n=101)

Incidentcategorie	n	%	Incidenten	n	%
Vernielingen en incidenten tegen de openbare orde	48	48	Geluidshinder overig	10	10
			Openlijke geweldpleging tegen personen	8	8
			Melding overlast jeugd	5	5
			Vernieling overige objecten	4	4
			Bezitten/vervaardigen/voorhanden hebben/afleveren vuurwerk	4	4
			Openlijke geweldpleging tegen goederen	3	3
			Vernieling van/aan auto	2	2
			Overlast i.v.m. alcohol/drugs	2	2
			Overtreding APV	2	2
			Wederspanningheid (verzet)	2	2
			Afsteken vuurwerk	2	2
			Ongeval/Onwel persoon	1	1
			Avondklok	1	1
			Overige delicten openbare orde	1	1
			Brandstichting	1	1
Geweldsincidenten	26	26	Ruzie/twist (zonder vervolg)	12	12
			Eenvoudige mishandeling	4	4
			Vechtpartij (zonder vervolg)	3	3
			Belediging	2	2
			Bedreiging	2	2
			Zware mishandeling	2	2
			Poging tot zelfdoding	1	1
Verkeersincidenten	7	7	Verkeersongeval met uitsluitend materiële schade	3	3
			Rijden onder invloed (uitsluitend alcohol)	2	2
			Verlaten plaats na verkeersongeval	1	1
			Rijden zonder rijbewijs	1	1
Vermogensincidenten	2	2	Diefstal uit/vanaf personenauto	1	1
			Heling	1	1
Seksueel incident	1	1	Mensenhandel seksuele uitbuiting	1	1
Drugsincident	1	1	Bezit harddrugs (lijst 1)	1	1

Overige incidenten	16	16	Afhandeling overige meldingen	6	6
			Inkomend gerechtelijk stuk	2	2
			Sociale wijkproblematiek	2	2
			Verdachte situatie	2	2
			Assistentie gezondheidszorg	1	1
			Rechtshulpverzoek buitenland	1	1
			Overtreding overig (WvS)	1	1
			Opdracht toepassen dwang (BGS Wet Mulder)	1	1
Totaal	101	100	Totaal	101	100

Bijlage 5 – Vijf casusreconstructies op basis van open bronnen

Hit-and-run-actie op een voetbalveld¹⁷

Op 31 oktober 2019 trainen in Arnhem zeven Vitesse-supporters bij hun amateurvoetbalvereniging. Ze worden uit het niets aangevallen door zo'n dertig personen; vermoedelijk NEC-supporters. Zij hebben hun gezichten verborgen in sjaals, capuchons en bivakmutsen. Na ongeveer dertig seconden verlaten de NEC-supporters het terrein weer. Twee van de zeven Arnhemse voetballers moesten met verwondingen naar het ziekenhuis. Zo haalde een slachtoffer tijdens zijn vluchtpoging zijn hand open aan een hek. Ook zijn van enkele voetballers persoonlijke spullen afgenomen door de NEC-supporters. Een buurtbewoner zegt: *Ik zat rustig tv te kijken en toen werd er in een keer aangebeld. Toen heb ik opengedaan, met de voet achter de deur. Je schrikt er toch wel even van. Hij vertelde dat hij was aangevallen en het nodige had ondervonden.* De voorzitter van de amateurvoetbalvereniging zegt dat de zeven Vitesse-supporters behoorlijk zijn geschrokken. De Vitesse-supporters hebben geen aangifte gedaan van het incident. Ook hebben ze de vereniging gevraagd geen aangifte te doen.

Hit-and-run-actie in een parkeergarage¹⁸

Op 12 januari 2022 neemt een groep FC Utrecht-supporters deel aan een bokstraining. Dit gebeurt in een parkeergarage onder de kantine van een Utrechtse omnivereniging en een fitnessfiliaal. Omstreeks 20.00 uur stormt een groep Feyenoord-supporters de parkeergarage binnen. Ze dragen zwarte kleding en hebben capuchons op. Het resulteert in een kort maar heftig gevecht. Een aantal personen raakt gewond. De Feyenoord-supporters hebben bokshandschoenen en sportkleding buitgemaakt – die ze online met trots tonen – en ze hebben een aantal spullen in brand gestoken. Door de kleding die ze dragen, is het via camerabeelden moeilijk om herkenningen te doen. De FC Utrecht-supporters hebben geen aangifte gedaan.

Tijdens het incident zijn twee teams van een voetbalvereniging aan het trainen op een nabijgelegen veld; jongens onder de 17 jaar. De schrik onder hen is groot. Aanwezige bestuursleden hebben nazorg verleend door de spelers – en later hun ouders – op te vangen en met ze te praten. De algemeen voorzitter zegt: *Zoiets gaat je niet in de koude kleren zitten. Het was een heftig incident. Zoiets zijn we niet gewend natuurlijk. [...] Dit soort buitensporige incidenten is niet te voorkomen. Belangrijkste wat wij konden doen is nazorg bieden aan wie daar behoefte aan had of heeft.* Een getuige zegt: *Ik liep daar hard. Ik stak door vanaf de Alendorperweg toen ik de groep plots de kant van de parkeergarage op zag stuiven. Hoorde veel geschreeuw. Het incident was zo voorbij, maar een aantal mensen die het van dichtbij mee heeft gemaakt, moet zich kapot geschrokken zijn.*

Politieonderzoek heeft in april 2022 tot twee aanhoudingen geleid; een 25-jarige man uit Capelle aan den IJssel en een 37-jarige man uit Rotterdam.

17. Algemeen Dagblad, 2019a; Algemeen Dagblad, 2019b; De Gelderlander, 2019; Hart van Nederland, 2019.

18. Algemeen Dagblad, 2022a; Algemeen Dagblad, 2022b.

Hit-and-run-actie in een café in Deventer¹⁹

Op 3 februari 2024 komen ongeveer tien auto's met hoge snelheid aan bij café De Huis-kamer in Deventer. Op dat moment drinken Go Ahead Eagles-supporters nietsvermoedend een biertje. In de auto's zitten vijftien PEC Zwolle-supporters. Een paar dagen eerder ontvingen zij in hun groepsapp een poll met de vraag: *Iedereen paraat zaterdagavond?* Na aankomst vernielen de PEC Zwolle-supporters in twee minuten het café. Stenen, bierflessen en fietsen vliegen door de lucht. Met stenen en ijzeren staven slaan de PEC Zwolle-supporters in op de ruiten van het café. Alle ruiten gaan kapot en op straat ligt overal glaswerk. Een van de aanwezige PEC Zwolle-supporters appt daarna in diezelfde groepsapp: *Het is gelukt. Hele café kapot. Eentje is denk ik half dood. Die is naar buiten getrokken.* Met dat laatste doelt deze PEC Zwolle-supporter op een Go Ahead Eagles-supporter die naar buiten kwam en een flinke hoofdwond heeft opgelopen.

Het incident past in een reeks van incidenten die zich in de jaren daarvoor hebben voorgedaan tussen beide supportersgroepen. Tijdens het incident op 3 februari 2024 zijn ook twee 112-fotografen aangevallen. Een is ernstig gewond geraakt en beide zijn ter controle naar het ziekenhuis gegaan. De hoofdredacteur van het persbureau zegt: *Het was een heftig incident.* Uit vrees voor zijn veiligheid wil de hoofdredacteur niet met zijn naam in de krant: *Het is geen fris volk waar we mee te maken hebben.* Buurtbewoners hebben tijdens het incident massaal de politie gebeld, evenals de café-eigenaar. Hij is enorm geschrokken: *Ik ben twee jaar café-eigenaar, maar heb dit nog nooit meegemaakt. Het is echt schandalig. Een zielige actie. Je gaat toch niet zomaar een café aanvallen.* Burgemeester König vertelt: *Ik heb te doen met de buurt. Zo'n confrontatie tussen supporters komt heel intimiderend over voor de buurt in aanloop naar de wedstrijd.* Ook buurtbewoners willen niet onder naam vertellen wat ze gezien hebben uit angst voor de mogelijke gevolgen. Een buurtbewoner vertelt: *Het was heel intimiderend. We voelden ons niet veilig.*

Op dezelfde avond als het incident zijn vier PEC Zwolle-supporters aangehouden vanwege openlijke geweldpleging. Een paar dagen later wordt een vijfde persoon thuis aangehouden door een arrestatieteam. Deze persoon vertelt tijdens de rechtszaak niet waar ze zich voorafgaand aan het incident hebben verzameld en hij weigert de namen en rollen van anderen te noemen.

Hit-and-run-actie in een Alkmaars café²⁰

Op 8 december 2024 wordt de wedstrijd AZ – Ajax gespeeld. Tijdens de rust vallen in de binnenstad van Alkmaar tientallen in het zwartgeklede Ajax-supporters tientallen AZ-supporters aan in een café. In dat café zitten geregeld AZ-supporters naar wedstrijden van AZ te kijken. De Ajax-supporters dagen de AZ-supporters uit om naar buiten te komen. Er vliegen stoelen, kratjes en vuilnisbakken door de lucht, ramen worden ingegooid en ingeslagen, en de inboedel wordt vernield. De aanval leidt tot een grote vechtpartij, waarbij AZ-supporters zijn bekogeld met vuurwerk en andere voorwerpen. Er zijn tientallen personen bij betrokken. De politie zegt over het incident: *De fans die het café aanvielen, hebben alles kort en klein geslagen maar waren ook snel weer verdwenen.* Meerdere

19. De Stentor, 2024a; De Stentor, 2024b; De Stentor, 2024c; NU, 2024; 1Zwolle, 2024.

20. AT5, 2024; De Gelderlander, 2025a; Noordhollands Dagblad, 2025.

personen zijn lichtgewond geraakt en moesten medische hulp krijgen. Er zijn dezelfde dag drie personen aangehouden als verdachten van openlijke geweldpleging; mannen tussen de 21 en 26 jaar uit Heemstede en 's-Hertogenbosch. In april 2025 houdt de politie vier nieuwe verdachten aan vanwege hun mogelijke betrokkenheid bij het incident; mannen tussen de 24 en 31 jaar uit Amsterdam, Mijdrecht, Velp en Vlissingen.

De rechter gaf aan het voetbalgeweld heel ernstig te vinden en wees erop dat dit heel onveilig voelt voor mensen die daar ongewild in terechtkomen of getuige van zijn. Ook zei de rechter: *Het geeft gedoe en onrust voor de samenleving en het kost geld*. De café-eigenaar heeft een schadevergoeding gekregen van €10.090,-.

Hit-and-run-actie in een café in Nijverdal²¹

Op zondag 2 november 2025 staat om 12:15 de Eredivisiewedstrijd Heracles Almelo – PEC Zwolle op het programma. Vanwege een door de KNVB opgelegde straf is er geen uitpu-bliek welkom. In de ochtend verzamelen tientallen Heracles Almelo-supporters zich in café In de Gauwe Geit te Nijverdal. Zij zijn van plan om rond 11:00 naar Almelo te vertrek-ken om in het stadion naar de wedstrijd te kijken. Echter, om 10:30 worden ze overvallen door tientallen supporters van PEC Zwolle. Ze zijn vrijwel allemaal in het zwart gekleed en hebben capuchons of gezichtsbedekking op. Ze gooien met stoelen en stenen, gooien fak-kels het café in, slaan ramen in en vernielen meubilair. Daarna rennen ze direct weg. Er vallen geen gewonden. De café-eigenaar zegt het volgende over het incident: *Er waren twee kinderen bij, die hebben we snel naar binnen gehaald. Ik was bang dat het café in de fik zou vliegen. Dat is gelukkig niet gebeurd. [...] Ik dacht echt: 'Mijn God, daar is voetbal toch niet voor?'. En een kroeg is ook niet een plek om ruzies uit te vechten*. De barvrouw noemt het incident een angstige ervaring.

Het incident heeft misschien nog geen minuut geduurd, maar de café-eigenaar schat het schadebedrag op 6.000 tot 7.000 euro. Vrij snel na het incident komen vaste klanten en de plaatselijke carnavalsvereniging langs om te helpen opruimen. Ook de burgemees-ter en een wethouder zijn aanwezig om de café-eigenaar een hart onder de riem te ste-ken. Hij zegt hierover: *Alle steun doet me goed. Het idee dat mensen dat doen, is gewoon heel mooi. Het is toch een lichtpuntje*.

De dag na het incident distantieert PEC Zwolle zich publiekelijk van het gedrag van de PEC Zwolle-supporters. Op de clubwebsite staat: *PEC Zwolle heeft met grote afschuw kennisgenomen van de ongeregelheden zondagochtend in Nijverdal, waarbij fors geweld is gebruikt en vernielingen zijn aangebracht bij het café. Het moge duidelijk zijn dat PEC Zwolle zich in elke vorm distantieert van dergelijk gedrag, waarbij deze aan PEC Zwolle geassocieerde personen de club en al haar loyale en betrokken supporters in diskrediet brengen. We staan voor een sportieve en veilige voetbalbeleving, zowel in het stadion als daarbuiten. Het gedrag van enkelen mag niet het imago van onze hele club bepalen*. Ook de burgemeester brengt een statement naar buiten: *Deze mafkezen en sneuneuzen kwa-men met volledige gezichtsbedekking onherkenbaar naar In de Gauwe Geit, waar vaders, moeders en kinderen gemoedelijk van een ontbijt genoten*. De politie geeft een dag na het incident aan dat er nog geen aanhoudingen zijn verricht en dat het onderzoek naar de

21. Algemeen Dagblad, 2025; De Gelderlander, 2025b; NOS, 2025a; NOS, 2025b; NU, 2025a; NU, 2025b; Sportnieuws, 2025; Voetbalnieuws, 2025.

exacte aanleiding nog loopt. Wel is het bekend dat het vaker tot confrontaties tussen supporters van beide clubs is gekomen.

Drie dagen na het incident heeft het café meer dan 10.000 euro aan donaties ontvangen. Als gebaar hebben ook veel PEC Zwolle-supporters geld overgemaakt. Op de doneerpagina uiten ze hun onvrede over het gedrag van hun medesupporters. Ze schrijven onder andere dat ze geld overmaken als *een klein gebaar van sorry*, dat ze *niet met dit volk geassocieerd willen worden en ik schaam mij als PEC-supporter voor deze idioten*.

Colofon

In opdracht van

Programma Politie & Wetenschap

Met dank aan

Via deze weg willen we iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd aan dit onderzoek. Ten eerste betreft dit de 17 VC's die ons via de mail van een reactie hebben voorzien op de uitkomsten van de media-analyse. Ten tweede willen we de zes VC's bedanken die wij in een interview hebben gesproken over een specifieke casus en in bredere zin over het fenomeen. Voor twee van de zes VC's geldt ook dat zij het CIV-informatie hebben aangeleverd, waardoor wij in een later stadium een BVH-analyse hebben kunnen uitvoeren. Ook daarvoor willen we die twee VC's danken. Ten derde danken we de zestien professionals van het CIV, de KNVB, de politie, het OM en gemeenten. Zij waren op relatief korte termijn bereid om met ons in gesprek te gaan en hebben het onderzoek meer *body* gegeven. Tot slot gaat een speciaal woord van dank uit naar het CIV. Zonder hun bemiddeling in het contact met de VC's en het verzamelen en aanleveren van de politiedata, was het niet mogelijk geweest dit onderzoek uit te voeren.

Opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Omslagfoto

Alexandre Brondino via Unsplash

Joey Wolsink, Marjolein Nillessen & Henk Ferwerda

Hit-and-run-acties

Een fenomeenonderzoek naar de omvang en aard van hit-and-run-acties, de profielen van de deelnemers en de kansen voor de aanpak

© 2026, Bureau Beke

Bureau Beke

Turfstraat 1
6811 HL Arnhem
T 026 443 86 19
info@beke.nl



bureaubeke.nl